

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IV.

Celovec, v soboto 2. IV. 1949

Štev. 27 (212)

Narodi nočejo nove vojne

Fadejev na mirovnem kongresu ameriških kulturnih delavcev

New York, (TASS). Na mirovnem kongresu ameriških kulturnih delavcev v New Yorku, ki so ga zaključili preteklo nedeljo, je v imenu sovjetske delegacije govoril znani sovjetski pisatelj Aleksander Fadejev. V svojem znamenitem govoru je poudaril, da ima sovjetska država v svojem proračunu za 1949. leto predvidenih skoraj 40 odstotkov vseh izdatkov za obnovo in razvoj ljudskega gospodarstva, 30 odstotkov pa za kulturne namene, kar je dokaz njene miroljubnosti.

Misel, da bi bil sporazum v najbolj perečih mednarodnih vprašanjih med našimi velikimi državami (med ZSSR in ZDA) najboljšo sredstvo za doseg miru — je poudaril Fadejev — je zelo plodovita. Sovjetsko ljudstvo odkrito teži za takšnim sporazumom.

Predlogi velikega misleca sovjetske države Stalina, ki jih je stavil pred nedavnim glede na mirovni pakt med ZSSR in ZDA, jasno izražajo to težnjo sovjetskega ljudstva.

Seveda so v svetu ljudje in celo listi, ki vidijo v tem, da sovjetsko ljudstvo tako odkrito in jasno podpira mirovno politiko svoje vlade znak »manjkajoče svobode mišljenja«. Toda od kdaj in kje vella javni poziv gotovih listov na novo vojno kot znak za resnično »svobodo mišljenja«, odkritosrčna želja po miru, ki jo gojijo vsi narodi, med njimi brez dvoma tudi narodi Amerike in Sovjetske zveze, kot znak nesvobode.

In preden se odloča, kdo v svetu je resnično svoboden, je treba na pošten način odločiti, na kateri strani je pravica.

Ko je razčlenil zgodovino in razvoj rusko-ameriških odnosov, je Fadejev dejal: »Načela, na katerih so bili zgrajeni ti odnosi med našimi po svojem političnem režimu tako različnimi deželami, so zelo jasna, bi rekel aktualna. Predsednik Lincoln se je v njih svoečasno izrazil napram ruskemu poslaniku Steklu, ki jih je v svojem pismu z dne 6. julija 1863 sporočil zunanjemu ministru Gorčakovu:

»Stalno se srečavamo na temelju, na katerem se strinjajo naši interesi, in sicer na temelju nevmešavanja. To načelo je bilo osnova naše tradicionalne politike in mi smo ne glede na sedanjo nesrečno krizo sklenili, da se na vsak način držimo tega načela.«

Če se vrnemo k današnjim vprašanjem, bi bilo upoštevanje tega dobrega starega načela, o katerem je govoril Lincoln, končno lahko odločilno za vzpostavitev dobrih odnosov med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo.

Dejansko pa bi bilo čudno, če danes, ko je Rusija postala mogočna sovjetska ljudska demokracija in ko sta sovjetsko in ameriško ljudstvo skupno prelivala svojo kri proti nemškemu nacifašizmu, ki si je lastil pravico nad svetovnim gospodstvom, naša dva velika in močna naroda ne bi našla skupne poti, da se zajamči mir med vsemi narodi sveta.

Fadejev je nato dejal, da ga mnogokrat sprašujejo, kakšni so odnosi sovjetskega ljudstva do ameriškega ljudstva in

pri tem poudaril, da so bila v času obstoja Sovjetske zveze, to je v letih 1947 do 1948, prevedena v nemški jezik in druge jezike narodov ZSSR dela 206 ameriških pisateljev. Skupno so v Sovjetski zvezi izdali 2245 del ameriške leposlovne literature s skupno naklado 39.709.000 izvodov.

Tako veliko je zanimanje sovjetskega ljudstva za ameriško literaturo, ki je odraz življenja ameriškega ljudstva v preteklosti in sedanjosti.

Nato je Fadejev govoril o sovjetski kulturi in poudaril, da je sovjetsko ljudstvo ponosno na svojo narodno kulturo. Ponosno je, da so veliki ruski klasiki Tolstoj, Gogol, Turgenjev, Čehov in Maksim Gorki svoječasno znatno vplivali na razvoj ameriške literature. Toda naša ljubezen do sovjetske kulture, do ruske kulture, predpostavlja spoštovanje vsega naprednega, kar je izšlo iz literature drugih narodov.

Ideja mednarodne solidarnosti naprednih sil nikakor ne pomeni podcenjevanje nacionalne in kulturne suverenosti različnih dežel.

Z velikim začudenjem smo v washingtonskem listu »Stars« z dne 6. februarja t. l. brali izvajanja o zloglasnem atlantskem paktu. List apelira na evropske narode, naj »pozabijo nacionalni ponos«. Ne vem, od koga je bil avtor tega članka pooblaščen. Drznil se je reči, da je »steber atlantskega pakta in poznejših Združenih držav Evrope seveda Amerika.«

Zapadne sile hočejo priključiti nemške pokrajine zapadnim državam

Leipzig. — Radio Leipzig poroča, da so vlade ZDA, Velike Britanije, Francije, Belgije, Holandske in Luksemburga dne 26. marca t. l. objavile skupno poročilo o popravni meji Nemčije v korist Holandske, Belgije, Luksemburga, Francije in pokrajine Saar. Te poprave meja se tičejo 135 kvadratnih km nemškega ozemlja ne vseh pokrajini Saar. Že na konferenci šestih zapadnih držav, ki je bila junija 1948 v Londonu, je bil sprejet sklep, da bodo nekatera nemška ozemlja priključena zapadnim sosednim državam. Pri tem je važno pripomniti, da so nemške pokrajine, ki bodo odcepljene od Nemčije, bogate na nafti in da so naseljene z izključno nemškim prebivalstvom.

Takoj po objavi poročila o spremembi zapadnih nemških meja v korist sosednih držav je izdala vlada Porenja in Vestfalije resolucijo, v kateri pravi: »Zapadne demokracije so nemškemu prebivalstvu odrekale pravico, da bi o sebi svobodno odločal.« Resolucija očita zapadnim državam, da niso spoštovale klavzul Atlantske listine.

»Denarni puč« pogloblja razkol v Berlinu

Dne 26. marca t. l. popoldne je bila v sovjetskem sektorju Berlina velika de-

Kulturni delavci Sovjetske zveze, ki smo vzgojeni v duhu spoštovanja nacionalne kulture velikih in malih narodov, vidimo v takšnih pogodbah napade na nacionalno suverenost narodov, ki morajo svojo nacionalno politiko podrediti interesom sebičnih ljudi, katere koli močne države, ki sanja o svetovnem gospodstvu.

Pravijo, da ustvarjajo takšne pogodbe in bloke zato, da bi se zoperstavili napadnosti, ki grozi narodom Evrope, Azije in Amerike baje s strani Sovjetske zveze. Toda če pogledamo na zemljevid, zadostuje, da razumemo, da to govoričenje služi samo zavajanju preprostih in neizkušenih ljudi.

Nujno in mogoče je sodelovanje na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja

New York, 27. marca (Tanjug). Pred pričetkom kongresa ameriških kulturnih delavcev je bila množična tiskovna konferenca, ki so se je udeležili zastopniki vseh delegacij.

Predsednik nacionalnega sveta znanstvenikov, umetnikov in predstavnikov svobodnih poklicev ZDA Chapley je ob odprtju konference naglasil, da je poglavitni cilj kongresa, da pripomore k rešitvi problemov miru. Razen tega sodijo sklicatelji kongresa — je poudaril Chapley — da je uresničitev trajnega miru nujno potreben sporazum med ZDA in ZSSR.

Na konferenci je govoril tudi šef jugoslovanske delegacije književnik Jovan

monstracija v protest proti uvedbi Clayeve marke (zapadne marke) kot edinemu plačilnemu sredstvu v zapadnih sektorjih mesta. Demonstracije se je udeležilo več sto tisoč oseb.

Predsednik Enotne socialistične stranke Hans Jendretzky je v govoru med demonstracijo poudaril, da za sovjetski sektor Berlina ni predvidena nikakršna bližnja denarna reforma. »Denarni puč« v zapadnih sektorjih še bolj pogloblja razkol v Berlinu ter veča nevarnost nove vojne. Jendretzky je pozval Berlinčane, naj se sami očuvajo pred uvedbo Clayeve marke kot edinega denarnega sredstva v zapadnih sektorjih Berlina. Zahteval je ustanovitev prodajnih magazinov v zapadnem delu Berlina, kjer bi lahko prebivalstvo kupilo živila z vzhodnimi markami. Nadalje je Jendretzky napadel profesorja Reuterja, ki je župan zapadnega Berlina in se trenutno nahaja v Washingtonu, kamor je potoval na stroške davkoplačevalcev zapadne Nemčije z namenom, da bi imel potem spet hujšakaške govore proti enotnosti Berlina. Niti za trenutek ne moremo dovoliti razcepitve mesta, je dejal Jendretzky, in ne razlikovanja njegovega prebivalstva v več ali manj favorizirane kategorije.

Osvobodilna fronta za Slovensko Koroško se bori za utrjevanje nacionalne zavesti slovenskega ljudstva na Koroškem, proti vsem tendencam nadaljnje germanizacije Slovenske Koroške, proti narodnemu izdajstvu in vsem poskusom razbijanja narodne enotnosti ali oddvajanja in odtujanja koroških Slovencev od matičnega naroda.

Ali so morda sovjetska vojaška oporišča, ki se raztezajo po Grčiji, Islandiji, Angliji, Portugalskem, Španiji, Nemčiji, Grčiji, po deželah Bližnjega in Daljnega vzhoda, po otokih Tihega Oceana, po Kitajskem in Japonskem?

Ali so morda sovjetske oborožene sile, ki so v Grčiji, Egiptu, Transjordaniji, Iranu, Indoneziji, Viet-Namu in drugih deželah?

Dejstva govorijo, da nevarnost nove vojne ne grozi s strani Sovjetske zveze, temveč da so v raznih deželah sveta sebični ljudje, ki so zainteresirani na tem, da bi zanetili novo krvavo vojno.

Toda tisti, ki bi zanetili novo vojno, naj so si na jasnem, da narodi ne bodo šli v to novo vojno. Sovjetski ljudje v polni meri podpiramo težnje ameriškega ljudstva za utrditev miru, ki so jih izrazili njegovi napredni voditelji.

Popovič. Naglasil je, da je jugoslovanska delegacija z velikim zadovoljstvom sprejela povabilo ameriških kulturnih in znanstvenih delavcev, da se udeleži kongresa za svetovni mir.

»Mi vemo — je poudaril Jovan Popovič — da ameriški narod ne želi vojne ter smo prepričani, da ozračje vojne psihoze, ki ga ustvarjajo nekateri krogi v ZDA, ni v interesu samega ameriškega naroda. Sodimo, da bodo kulturni delavci Amerike, ki izražajo najboljše težnje ameriškega naroda, s svojim delom za mir, demokracijo in sodelovanje vseh miroljubnih narodov na svetu mnogo pripomogli k razvoju boljših odnosov med vsemi narodi in državami.«

Popovič je nato poudaril velik prispevek narodov Jugoslavije za zmago nad fašizmom ter nadaljeval:

»Danes grade narodi Jugoslavije s še nevidnim poletom svojo državo in svoje življenje po svoji volji z najlepšimi perspektivami za srečno bodočnost. Zato je jasno, da narodi Jugoslavije ne žele vojne, temveč mir in da se bore za mir. Mi, predstavniki kulturnega življenja Jugoslavije, sodimo, da je nujno in mogoče sodelovanje na podlagi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja.«

Premirje med Izraelom in Libanom

Tel Aviv. Unitet Press poroča, da je bil podpisan v obmejnem mestu Ras En Naguri sporazum o premirju med predstavniki Izraela in Libana. Po sporazumu bodo ustavljene vse vojaške operacije, zamenjani bodo vojni ujetniki in ustvarjene skupne komisije za izvajanje premirja. Poleg tega pa sta se delegaciji Izraela in Libana sporazumeli, da se omejuje premirje samo na vojaška vprašanja, obe strani pa si pridržujeta pravico glede stališča, ki ga bosta zavzeli v zvezi z bodočnostjo Palestine. To je drugi sporazum o premirju, ki ga je sklenila izraelska vlada z arabskimi državami. Prvi sporazum z Egiptom je bil podpisan na Rodosu. Pogajanja o sklenitvi premirja med Izraelom in Transjordanijo pa so še vedno v teku na Rodosu.

V nedeljo, dne 10. aprila 1949 bo prekop

FRANCA PASTERKA — LENARTA

PRVEGA KOMANDANTA I. KOROŠKEGA BATALJONA ki je padel v borbi za Mežico dne 6. aprila 1943.

Svečanstvo se prične ob 13.00 uri na pokopališču v Železni Kapli

Slovenci, Slovenke, anti-fašisti!

Oddolžimo se junaku, ki je dal svoje življenje za svobodo in enakopravnost svojega in vseh narodov sveta! Z množično udeležbo bomo dokazali, da smo in bomo ostali zvesti izročilom padlih za svobodo in borbi proti fašizmu.

Zveza bivših partizanov Slov. Koroške
Glavni odbor

Cesta bratstva in enotnosti - največje delo jugoslovanske mladine

Mogočno delo je jugoslovanska ljudska mladina opravila v zadnjih treh letih. Če samo naštevanje njihovih delovnih akcij ni lahko tudi če upoštevamo le velika dela: leta 1946 proga Brčko-Banovići in Posavski prekop; leta 1947 proga Samac — Sarajevo, tovarna težkih orodnih strojev v Železniku, proga Titograd — Nikšić in štiri pionirske proge; leta 1948 pa cesta bratstva in enotnosti, Novi Beograd, proga Knčevo — Brodice, hidrocentrala Mavrovo, tovarna »Jedinstvo«, Nova Gorica, železarski kombinat Dobel, pančevska proga, proga Sežana — Dutovlje in več tisoč zadržanih domov. Težko je preceniti prispevek, ki ga je v teh letih dala jugoslovanska ljudska mladina za zgraditev svoje domovine in za uresničenje petletnega plana v FLRJ. Samo v preteklem letu je v mladinskih delovnih akcijah sodelovalo 400.000 članov Ljudske mladine. Vsa ta vojska mladih graditeljev socializma je šla skozi šolo novega življenja, mnogo se je naučila in se vrnila v svoje vasi v šole in na delovna mesta z novim znanjem in dragocenimi izkušnjami, prekaljena in prežeta z željo, nadaljevati ustvarjalno delo in se nadalje boriti v prvih vrstah za uresničenje lepšega življenja v socialistični domovini.

Letos je jugoslovanska ljudska mladina prevzela svojo največjo nalogo. Dovršiti hoče cesto bratstva in enotnosti v vsej dolžini od Beograda do Zagreba. Samo letos bo zgradila 240 km te ceste (od skupne dolžine 382 km). To je skoraj trikrat večji obseg del kakor lani. Zato bodo mladini pomagale tudi enote jugoslovanske armade. Samo na tej cesti bo letos delalo 116.000 mladincev in mladink, kajti izvršiti je treba nad 6 milijonov kub. m zemeljskih del. Velikanske množice gradbenega materiala bo treba pripeljati na gradišča; dnevno najmanj 1800 vagonov gramoza, kamenja in ostalega gradbenega materiala. Zaradi dovoza tega materiala bo treba ob trasi ceste in do gramoznice zgraditi 217 km začasnih normalnotirnih prog in 280 km ozkega tira.

Letošnja blaga zima je že zgodaj omogočila pripravljalna dela na trasi, ki je razdeljena na 10 sekcij in 29 odsekov. Pripravljeni so najmodernejši gradbeni stroji, da bo delo čim bolj mehanizirano. Organizacije Ljudske fronte vzdolž trase so hitro razumele, kako veljkansko delo čaka mladino, zato so organizirale frontne brigade, ki že mesec dni postavljajo barake za graditelje in za štabe sekcij, gradijo pomožne tire, dovažajo orodje in stroje, kopljejo vodnjake in pripravljajo vse drugo, kar mora biti urejeno pred prihodom mladinskih brigad.

Nedavno je odšlo na gradilišče avtomobilske ceste nad 2000 mladincev in mladink, ki so se v Novem Beogradu v štiri-mesečnih strokovnih tečajih izolali za razna strokovna dela. Med njimi je 670

strojnikov. Vsi ti mladi strojniki izvršujejo sedaj poslednje priprave, da bo v kratkem lahko začelo delati na progi 30 tisoč mladincev in mladink, vključenih v 131 mladinskih brigadah. Najtežje delo čaka mlade graditelje na tistih mestih, kjer glavna železniška proga križa trase ceste in kjer bo treba zgraditi nadvoze, kakor tudi na reki Orlavi zahodno od Slavonskega Broda, kjer bo treba zgraditi velik most. Velike težave bo treba premagati tudi na tistih mestih, kjer zahteva močvirnato ozemlje posebno solidno utrditev cestišča.

Za mlade graditelje na avtomobilski cesti bo letos kar najbolj preskrbljeno. Zlasti dobro urejena je zdravstvena služba. Obsežne so tudi priprave za kulturno-prosvetno in ideološko-politično delo in za športno udeleževanje. Vsakih deset dni bodo graditelji lahko videli filmske predstave. V ta namen je pripravljenih 8 filmskih aparatov. Imeli bodo tudi svojo radijsko postajo.

Cesta bratstva in enotnosti, ki bo po petletnem planu potekala do Ljubljane, spada med največje gradbene objekte ju-

goslovanske petletke. Letošnja gradbena dela na tej cesti pa predstavljajo največjo dosedanje delovno sekcijo jugoslovanske mladine.

Že letos bodo lahko med Beogradom in Zagrebom vozili tovorni in potniški avtomobili po novi, široki asfaltirani cesti brez ovinkov in vzponov, brez nevarnih križišč in drugih ovir ob najmanjši uporabi pogonskega goriva in ob najmanjši potrošnji gum. Nova cesta bo znatno razbremenila glavno železniško progo. Jugoslovanske železnice imajo po petletnem planu nalogo, da prevažajo predvsem množične tovore, prevoz ostalega blaga pa v čim večji meri prevzamejo motorna vozila. Prevoz z motornimi vozili pa zahteva sodobno zgrajene ceste.

Cesta bratstva in enotnosti pomeni začetek nove etape v razvoju jugoslovanskega cestnega prometa in v graditvi modernega cestnega omrežja v Jugoslaviji. Ta cesta pomeni odločen korak k likvidaciji zaostalosti v jugoslovanskem cestnem omrežju, ki je še dediščina stare Jugoslavije.

Slovaki pozdravljajo narode FLRJ

Praga (Tanjug). V Nitri na Slovaškem je bila 17. marca letos ustanovna skupščina »Češkoslovaško-jugoslovanskega združenja v Nitri«.

Združenje, kot izraža že samo ime, mora propagirati prijateljsko politiko do Jugoslavije in čim boljše sodelovanje med obema narodoma. Člani združenja so vsi kakor tako tolačili cilje tega društva, toda predsednik Hrastina je poskušal uporabiti združenje za to, da bi širil rušilno propagando zoper FLRJ in je predlagal, da bi jugoslovanskim narodom poslali brzojavko, v kateri se obrekuje vodstvo FLRJ. Navzoči so ostro obsodili ta poskus predsednika Združenja, poudarjajoč, da ne pozna narodov Jugoslavije in njihove brezemne ljubezni in vdanosti svojemu vodstvu in Partiji. Številni člani, ki so bili v Jugoslaviji, so naglašali, da so priče delovnega poleta in navdušenja, s katerim grade jugoslovanski narodi socializem v svoji deželi. Mnogi izmed njih so poudarili, da CSR v tem pogledu zaostaja za Jugoslavijo. Članstvo je zahtevalo, da bi namesto hujške brzojavke, ki jo je predlagal predsednik Hrastina,

Lokalna podjetja v Šabcu bodo izdelovala 130 vrst novih potrošnih predmetov. Lokalna proizvodnja bo letos na splošno krila že vse potrebe prebivalstva po predmetih široke potrošnje v prosti prodaji. Letos bodo začeli izdelovati celo vrsto gospodinskih predmetov. Med drugimi bodo izdelovali tudi pralno in toaletno milo.

Prodiranje ameriških monopolov v arabske države

Beograd, (Tanjug). Po poročilih TASSA ameriški monopoli vedno bolj prodirajo v arabske države, da bi se dokopali do velikanskih petrolejskih bogastev in strateških pozicij. Bližnjega in Srednjega vzhoda. Od osmih petrolejskih korporacij, ki nadzorujejo pridobivanje nafte na področju Perzijskega zaliva, je v rokah ameriških monopolistov 5 korporacij. Nafta, ki stane v Perzijskem zalivu 75 centov za sod, prodajajo Američani maršaliziranim državam v Evropi po 2,65 dolarjev za sod.

Američani razširjajo svoje pozicije tudi v Egiptu. Po obvestilih iz diplomatskih krogov v Kairu bodo ZDA posodile egiptski vladi 180 milijonov dolarjev s pogojem, da jim zagotovijo popolno nadzorstvo nad izkoriščanjem tega dolarskega posojila. Razen tega se ameriško veleposlaništvo v Kairu »zelo zanima« za rešitev sudanskega problema. Vzpostavilo je že dobre odnose s predsednikom sudanske stranke »Al Uma« El Mahdijem in drugimi voditelji separatističnega gibanja v Sudanu. Po pisanju lista »Al Musavar« pripisujejo ZDA velikanski pomen Sudana kot oporišča za ustanovitev tako imenovane afriške obrambe, odnosno afriške podružnice atlantskega pakta.

Ameriški monopolisti dajejo svoji gospodarski ekspanziji tudi politične oblike. Sedaj se pogajajo za sklenitev tajne vo-

jaške politične zveze med Sirijo, Saudsko Arabijo in Egiptom. Ta zveza, sestavljena iz nesemitskih članov Lige arabskih držav, bi bila poslušno orožje v rokah ameriških imperialistov in bi bila naperjena v prvi vrsti proti britanskim lutkam — Transjordanji in Iraku ter njihovim načrtom o ustanovitvi tako imenovane Velike Sirije. S temi spletkami nameravajo iztisniti britanske imperialiste iz Bližnjega in Srednjega vzhoda.

20 milijard levov za stanovanja v Bolgariji

V prvem razdobju petletnega plana bodo zgradili v Bolgariji stanovanjska poslopja na površini 1.300.000 m². Od te površine bo odpadlo 900.000 m² za zgraditev delavskih stanovanjskih poslopij v bližini industrijskih podjetij. Za zgraditev delavskih stanovanj je določenih 20 milijard levov.

V ZDA bankrotira vedno več podjetij

New York. Zaradi nenehnega nazadovanja proizvodnje in poslovne delavnosti čedalje bolj narašča v ZDA število bankrotov. Associated Press poroča, da je samo v enem tednu, t. j. od 10. do 17. marca bankrotiralo v ZDA 270 podjetij. V istem razdobju minulega leta je bilo 170 bankrotov.

PO ŠIRNEM SVETU

New York — Zakonski načrti proti komunistom, ki so jih predložili v proučitev zakonodajnim odborom vrste ameriških držav, so zadeli na trd odpor ljudskih množic. 22. marca je 300 delegatov ameriške delavske stranke napolnilo senatno dvorano države New York. Delegati so protestirali proti zakonskemu načrtu, ki postavlja Komunistično partijo izven zakona. Po ostri razpravi in zaradi odločnih protestov delegatov je senat sklenil, da bo ta zakonski načrt proučeval kasneje.

Washington, 26. marca. TASS poroča: Po uradnih podatkih se je v letošnjem januarju skrčil obseg ameriške zunanje trgovine. Ministrstvo za trgovino ZDA je sporočilo, da je ameriški izvoz, ki je znašal v decembru minulega leta 1 milijardo 284 milijonov dolarjev, padel na 1 milijardo dolarjev v januarju letos. Celotni izvoz se je v istem času zmanjšal od 722 milijonov na 599 milijonov dolarjev.

Sidney — Nad 7000 avstralskih delavcev — članov 13 sindikatov je pričelo v Melbournu enodnevno protestno stavko zaradi preganjanja tajnika sindikata pristaniških in ladjedelniških delavcev Doylea. Melbournski delavci so priredili množične demonstracije pred poslopjem, kjer se vrši sodna razprava proti Doyleu. Doylea so aretirali v trenutku, ko je razpečaval letake za ohranitev miru in borbo proti vojnim hujšakem.

Frankfurt. — Ameriški guverner v Nemčiji general Clay je pomilostil 12 nem. voj. zločincev in jim zamenjal smrtno kazen z dosmrtno ječo. Ti vojni zločinci so bili obsojeni na smrt zaradi uboja neoboroženih ameriških ujetnikov v Mahmediju.

Avstrijsko delovno ljudstvo se je z uspehom borilo proti uzakonitvi zasedbenega davka

V zadnjih tednih in dneh je bilo mnogo govora o takolimenovanem zasedbenem davku, za katerega je avstrijska vlada izdelala osnutek zakona. Zakon, ki bi ga morala dati v obliki predloga v pretres avstrijskemu parlamentu, je vlada sama že enoglasno sprejela. Ker si Socialistična stranka Avstrije deli ministrske stolčke z OeVP, je jasno, da so vrhovni politiki SPOE, tako imenovani zastopniki avstrijskega delavstva, soglasovali za uvedbo novega množičnega davka, ki bi obremenil predvsem malega človeka, delavca in nameščence. S tem so ponovno dokazali, da jim za socialni položaj delovnega ljudstva ni prav nič mar.

Znano je in tudi mi smo že pisali o tem, da se je avstrijsko delavstvo z množičnimi protesti uprlo poskusu avstrijske vlade, da bi s tem novim davkom, ki ga je zakrinkala z imenom »zasedbeni davek«, ki pa naj bi dejansko služil upostavitvi avstrijske armade v interesih imperializma, spet enkrat izvedla roparski napad na žepe delovnega ljudstva, kot je to na primer storila že z denarno reformo koncem leta 1947.

Dosledna borba avstrijskega delavstva proti novemu davku je zajemala vedno širše množice ljudstva po vsej Avstriji. Ni slučaj, da so bili delavci Slovenske Koroške in sicer slovenski delavci v borovelskih podjetjih »Kestag« skupno s

svojimi avstrijskimi tovariši med prvimi v borbi proti tem nakanam avstrijske vlade.

Uspeh dosledne borbe delavstva ni ostal. Očitno se avstrijska vlada ni upala, da bi omenjeni zakonski osnutek dala v pretres parlamentu, kajti zimsko zasedanje avstrijskega parlamenta je bilo 30. marca t. l. končano, ne da bi parlament dobil v pretres in izglasovanje vladni predlog novega zasedbenega davka. To je dokaz za to, da nobena vlada — pa čeprav ima še tako močno oporo v svojih imperialističnih naredbodajalcih — ne more popolnoma zanikati volje ljudstva, tudi mu ne more izključno po svoji mili volji natovarjati katere koli davke in bremena.

Avstrijska vlada še ni odstopila od svojih namenov v zvezi z novim obdavčevanjem delovnega ljudstva. Še je možno, da bo na prihodnjem zasedanju parlamenta, ki se prične začetkom meseca maja, skušala izvesti svoj protiljudski načrt, to je, da bo tedaj dala osnutek tega zakona parlamentu v pretres, ker misli in upa, da se bo do tedaj gibanje delovnega ljudstva proti zasedbenemu davku že nekoliko omililo. Zato bo potrebno zlasti za nas koroške Slovence, ki smo tudi narodno zatirani, da se aktivno vključimo v borbo avstrijskega delavstva proti novemu obdavčevanju, kajti njihov socialni in naš nacionalni in socialni sovražnik je eden in isti.

Mirovna pogajanja na Kitajskem

Peking. — Agencija Nova Kitajska poroča: Centralni komite Komunistične partije Kitajske je izdal naslednji odlok v zvezi s potekom mirovnih pogajanj z reakcionarno nankinško kuomintangovo vlado:

1. Mirovna pogajanja se bodo pričela 1. aprila.
2. Kraj pogajanj bo Peking.
3. Delegacijo Komunistične partije Kitajske bodo tvorili: Ču En Laj, Lin Ču Han, Lin Piao, Jeh Čien Jing in Li Vej Han, načeloval pa ji bo Ču En Laj. Pogajanja z nankinško delegacijo bo vodil na temelju osmih pogojev, ki jih je v svoji izjavi z dne 14. januarja letos postavil predsednik Mao Ce Tung.
4. Reakcionarna nankinška kuomintangova vlada bo po radiu obveščena o teh sklepih, da bi lahko svojo delegacijo poslala na dogovorjeno mesto v določenem

času in prinesli s seboj listine v zvezi z osmimi postavljenimi pogoji.

V Zagrebu bodo letos pridobili 3000 stanovanj. Mestni ljudski odbor bo investirao v nove stanovanjske hiše 70 milijonov dinarjev. Razen tega bo podjetje »Rade Končar« za svoje delavce in nameščence pridobilo 600 družinskih in 300 samskih stanovanj.

Velika pogozdovna dela v Bosni in Hercegovini. Letos bodo pogozdili 6,5 krat večjo površino kakor lani. Mellorirali bodo 36.000 m² gozd. tal, posadili na njih 6 milijonov drevesc in posejali 122.000 kg semen. Razen tega bodo pogozdili še 14.000 ha goličav z 20.000.000 drevesci. V Hercegovini pogozdujejo smotno že dve leti kras. Letos bodo člani Ljudske fronte opravili prostovoljno 40 odstotkov pogozdovnih del.



Po naši zemlji

Nekateri vzroki germanizacije naše zemlje

V zadnjih 100 letih so Slovenci na Koroškem izgubili precej slovenske posesti in s posestjo tudi mnogo živega, narodnega blaga — koroških Slovencev. Vzrokov za narodno nazadovanje Slovencev je mnogo in raznih. Nekatere glavne vzroke si hočemo danes poklicati v spomin.

Eden izmed glavnih vzrokov germanizacije koroških Slovencev na celi območji ni črti, kakor tudi v notranosti je bil, ker so bili velenemško šovinistično usmerjeni Nemci v ofenzivi, Slovenci pa v gospodarski, kulturni, politični in narodni defenzivi. Kakšen je torej bil ta »nekulturni« boj za slovensko posest, za »nemški most« do Adrije?

Koroški nemški šovinisti, kulturno, gospodarsko, politično in narodno močnejši so imeli na razpolago vsa sredstva: deželno vladno, šolo, cerkev, urade, javne in zasebne zavode, ves denar, vse gospodarstvo, ves obrat in promet v deželi. Slovenci so bili že od srednjega veka sem potisnjeni od bogato obložene mize in so smeli z milostnim dovoljenjem pobirati le drobtinice. Nemci so imeli vse — Slovenci nič! Ostalo jim je samo poštenje, značaj, volja do narodnega življenja, ki jih je čuvala in obvarovala popolnega narodnega propada. Dejstvo, da so bili Nemci močnejši in samolastni gospodarji v deželi, da nikdar niso pustili Slovencev v vladno, je rodilo žalostno posledico, da so Nemci delali s Slovenci kar in kakor so hoteli. Kot posestniki vseh državnih in deželnih oblasti in služb, vseh uradov, naprav in zavodov, javnih in zasebnih so imeli za uspešno germanizacijo vse fonde, vse zavode, vso državno in deželno upravo in ustavo. Vso to podlago so krepko in korenito izrabljali za uničevanje slovenskega ljudstva.

Germanizirala je centralna dunajska vlada, še bolj pa koroška deželna vlada, z njima roko v roki pa so germanizirala okrajna glavarstva po svojih uradnikih, žandarjih in financarjih, germanizirala so sodišča in davkarje s svojimi šovinističnimi sodniki, uradniki, biriči, eksekutorji in dacarji. Germaniziral je deželni odbor po občinah, nemškutarskih županah in tajnikih ter cestarjih, germanizirala pa so zlasti in predvsem strogo nemške, nemškoorganizirane tako imenovane utrakvi-

stične, to je mešane nemško-slovenske šole, ki so po vladinih navodilih potom nalašč zato odbranih velenemških šovinističnih učiteljev naravnost katastrofalno uničujoče delovale med slovensko mladino. Nemško organizirane utrakviščne šole so v popolnoma slovenskih krajih načrtno in z matematično natančnostjo pod skrbnim nadzorstvom in po navodilu šolskih nadzornikov z elementarno silo razkrojemale, razjedale materno slovensko govorico šolske mladine tako, da se po nekaterih krajih, kjer je bila pred leti slovenska beseda še v časti in navadi, danes današnji rod več ne zaveda in noče zavedati in govoriti svoje materine besede in se je celo sramuje. Deželna vlada, šolske oblasti in zasebniki so s podporami, ustanovami in z zlorabo uradne moči podpirali oziroma prisilili učitelje in učiteljice, da so vestno in vneto izvrševali povelja in navodila za germanizatorično vzgojo Slovencev.

Izdatno so priskočila na pomoč še nemška bojna šolska društva kakor »Schulvereine«, »Südmärker« in še druga. »Schulvereine« je ustanavljal zasebne nemške šole, ki so se potem spremenile v javne, ter je učitelje podpiral s podporami, a občinam je dajal pri zidanju šol še brezobrestna posojila in podpore pod pogojem, da se bo v njih šoli poučevalo samo nemško, oziroma, da ne smejo postati slovenske. Da je nezavedni, narodno neprebujeni koroški kmet, boječ se velikih davkov, šolskih doklad in stroškov, rad

privolil v nemško zahtevo, je umljivo, zlasti še, ko ga ni veljala vinarja, temveč mu je prinesla zastoj še blaženo, edino zveličavno svetovno nemško »špraho« v hišo. Isto kot »Schulvereine« pri šoli je delala »Südmärker« pri grudi. Le z denarjem je premotila slovenskega kmeta, da je za svetle nemške groše prodal slovensko grudo, a sam postal kmalu berač, ker Judeževi srebrniki niso imeli nobenega teka.

K hitrejšemu germaniziranju koroških Slovencev so pripomogli tudi nemški krški cerkveni knezi. Podpirali so nemški živeli in jezik v slovenskih, zlasti obmejnih župnijah, sami niso umeli ne jezika ne duševnih potreb naroda. Znan je boj za slovenske matrike in slovensko uradno dopisovanje s celovskim ordinariatom, da ne omenimo raznih reakcionarnih školiških odredb glede šole, kajti v dobi konkordata je imela cerkev skoro edino vso moč in nadzorstvo nad šolami v svojih rokah.

In danes nikakor ni boljše. Toda stojimo v zgodovinsko važni dobi — prelomu slovenske zgodovine. Pričela se je nova slovenska zgodovina. Prepričani smo, da se bomo enkrat za vselej opustili tlačanskega jarma, in da postanemo na svoji rodni grudi, pognojeni s potoki prelite slovenske krvi in solza, poroščeni s trdom, znojem in bojem, kronani z narodnim mučeništvom sami svoji gospodarji in kovači boljše usode, srečnejše bodočnosti — v Jugoslaviji.

Velinja ves

Dne 24. marca 1949 je po dveletni bolezní umrl Pavel Seher, p. d. Knabernov oče v Velinji vasi. Knabernov oče, ki je dosegel visoko starost 86. let ter je bil tako najstarejša oseba v naši vasi in najstarejši župljan bilčevske župnije, zasluži po svojem kremenitem in neupogljivem značaju, da mu naš list posveti ob njegovem odhodu nekaj vrstic. Rajni Pavel je dolga desetletja gospodaril na svojem Knabernovem posestvu in je vložil ves svoj trud in zmožnosti v svojo domačo slovensko grudo. Trudil se je na svoji domači grudi, ljubil je svoje, a njegova ljubezen je bila širša, ljubil je domačo vas, lepo Slovensko Koroško, slovenski

narod, ki mu je ostal zvest in deloval za njegovo lepšo bodočnost do zadnjega. Mnogokrat je bil zaradi svojega prepričanja pri raznih dodelitvah in subvencijah s strani šovinističnih koroških oblasti zastavljen. Ob koncu prve svetovne vojne je bil tudi pregnan in interniran v Lizlhofu, ker se je zdel takratnim Heimwehrovcem nevaren. Bil je marljiv čitatelj Slovenskega vestnika in ko so mu zadnji dve leti oči pešale, mu je morala njegova žena, ki mu je v bolezni požrtvovalno stregla, čitati naš list. Vedno, in še v bolezni, se je zanimal za naš položaj in težko čakal na našo svobodo. Ni je dočakal, a umrl je v prepričanju, da bo prišel ta dan.

Poleg kmetovanja je bil tudi napreden

jasniti, zakaj se mora zgoditi vse prav tako in ne drugače.

4. Zakaj? Zato!

Nešteto krat se boš še vprašal: Zakaj? Vse življenje je prav za prav en velik »zakaj?« Kako znamo odgovoriti na »zakaj?«, tako tudi razumemo življenje.

Zakaj se bo morala proizvodnja električnega toka pri nas povečati tako, da bo leta 1951 odpadlo na prebivalca 272 kilovatih ur, medtem ko jih je leta 1939 le 69? Zakaj moramo zgraditi toliko novih elektrarn in tako močnih, da bodo imele zmogljivost na poldrug milijon kilovatov.

Zakaj bomo potrebovali 1.500.000 ton železne rude in 760.000 ton surovega jekla?

Tako bi se lahko ustavila pri vsaki številki v našem velikem računu. Veva pa, zakaj n. pr. kmet poseje prav toliko in toliko žita: ve, koliko pridelka potrebuje, da bo za družino dovolj kruha in da bo nekaj žita še lahko prodal. To se pravi, da ima tudi kmet svoj načrt.

Kako naj bi delala brez načrta tako velika družina, kakršna je država? Naš načrt je pa veliki proračun ne le za vse njive v državi, temveč tudi za vse tovarne, delavnice, rudnike, stavbe... Vemo, da brez žita ni kruha. Prav tako pa se zavedamo, da brez premoga ni železa. Tudi aluminija ni brez premoga. Premog je zato ena osnovnih, nujno potrebnih surovin. Temelj je, ki na nji stoji težka industrija. Brez težke industrije bi pa spet ne bilo lahko.

Zračunali smo, koliko surovega železa in jekla potrebujemo. Zato tudi vemo, ko-

čebelar in je kot lovec rad iskal razvedrila in utehe v lepi naravi.

Dne 26. marca smo ga ob veliki udeležbi spremili na njegovi zadnji poti. Naj bo vrli mož vsem v zgled, kako je treba vztrajati v borbi za narodne in socialne pravice zatiranega naroda. — Nekaj dni potem je umrla, vse svoje življenje delavna, 80 let stara šivilja Katarina Kropič. Tudi ona je vztrajala vse svoje življenje v vrstah svojega naroda.

Žvabek

Iz Žvabeka so nam poročali primer, ki spet dokazuje, kako avstrijske oblasti pristransko ravna, ako se tiče našega kmeta ali kmeta, ki je njim po volji. Olan Kmečke zveze za Slovensko Koroško Pavel Potočnik je leta 1948 zamenjal 5 metrov drv za 4 vreče cementa, ki ga je nujno potreboval za popravo svojega gospodarskega poslopja. Zaradi tega so ga ovadili ter je bil poklican v Velikovec na urad za nadziranje cen, kjer so mu naložili 110 šilingov denarne kazni. Neki drugi kmet, ki pa je pri oblasteh drugače zapisan, je zamenjal 15 metrov drv za enako količino cementa. Ta pa ni bil povabljen v Velikovec in ni bil kaznovan. Ta primer priča, kako ob vsaki malenkosti prežijo na slovenskega kmeta, da bi ga mogli kaznovati.

OBJAVA

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Štebnu pri Globasnici vabi na igro »Glavni dobitek«, ki bo v nedeljo, dne 3. aprila 1949, ob 15. uri pri Šoglnu v Štebnu. Pridite v obilnem številu!

SPZ naznanja

Ljudske univerze:

V soboto, dne 2. aprila 1949 ob 14. uri, pri Piceju (gostilna Vogl) v št. Primožu v Podjumi predavanje: »Kako si ohranimo zdravje«.

V nedeljo, dne 3. aprila 1949 ob 14. uri, pri Tišlerju v št. Janžu v Rožu predavanje: »Kako si ohranimo zdravje«.

Velikonočne razglednice

s slovenskim besedilom, ki jih je založil POOF — Agitprop, dobite pri naših slovenskih zadrugah, v slovenskih trgovinah, pri okrajnih odborih OF in na POOF — Agitpropu v Celovcu, Salmstrasse 6.

Cene razglednicam so naslednje: fotokopije stanejo 60 gr za komad, tiskane pa 25 grošev za komad.

Pokrajinski odbor OF za Slovensko Koroško — Agitprop

FRANCE SLOKAN

KRUHU

POVEST

O BELEM

Morava si pojasniti, kaj je prav za prav proizvodnja — količina izdelanih izdelkov ali pridobljenih surovin — je odvisna predvsem od delovnega načina, pri čemer ima seveda odločilen pomen človeško ustvarjalno delo, zakaj brez človeka se stroji ne vrtijo. Nešteto reči lahko izdelamo samo s stroji ali posebnimi napravami. Nešteto izdelkov pa spet lahko izdelujemo v večjih količinah samo s stroji, čeprav bi jih sicer mogli izdelovati tudi ročno. Delo s stroji in napravami je pa mogoče urediti le v industrijskih obratih. Tovarna je prav za prav velika družba strojev. Da obratuje en sam tovarniški oddelek, se mora pogosto vrteti nešteto strojev, ki so vsi med seboj v zvezi. Stroji pomagajo drug drugemu, kakor si pomagajo delavci, se med seboj dopolnjujejo ter si delijo delo. Družba takšnih mehaničnih delavcev strojev, ki jih uravnava tovarniški delavec, se imenuje tovarna, več tovarn iste vrste pa industrijska stroka. Vse industrijske stroke skupaj imenujemo kratko industrija.

Če hočemo izdelati vsega več, moramo poklicati na pomoč stroje; sezidati moramo torej tovarne in izdelati stroje. Temu pravimo »industrializacija«. Pomnožiti moramo proizvodna sredstva.

Stroji ne tečejo samo od sebe. Takšne

stroje so sicer nekateri čudaki skušali izumiti ter so potratili mnogo dragocenejšega časa, preden so spoznali že dolgo znano resnico, da se v naravi giblje le, kar uporablja energijo: človek kruh, stroj pa gorivo, elektriko. Stroj je mrtev in ga lahko žene le motor. Kakor človek ne more živeti brez hrane tudi človeški organizem je nekakšen čudovit stroj — tako se tudi stroj ne vrti brez neke sile. To silo da gorivo ali elektrika.

Električna pogonska sila je navadno najcenejša in marsikje sploh nenadomestljiva. Od kod pa izvira električna energija (sila)? Nastala je iz vodne sile — vodna sila, to se pravi, teža padajoče vode — je v električni sili dobila samo drugo obliko. Električno silo nam pa da tudi premog ali kakšno drugo gorivo. Pravimo, da se toplotna energija spreminja v električno silo (energijo).

Toda, da se vodna ali toplotna energija spreminja v električni tok, potrebujemo še elektrarne. Pa tudi to še ni dovolj. Da tok »priteče« v tovarne do strojev in v hiše, je treba tudi zgraditi daljnovode in krajše vode ter transformatorje. Vse to delo imenujemo »elektrifikacija«.

Naš korak v socializem se imenuje: industrializacija in elektrifikacija.

Zdaj bi pa bilo treba še nekoliko po-

liko premoga bomo potrebovali, da bomo pridobili toliko železa in jekla.

Iz jekla izdelujemo med drugim železniške tračnice, železne nosilce, stroje in nešteto reči. Za tono surovega železa potrebujemo poldrugo tono železne rude in okrog 0,8 tone koka. Če hočemo pridobiti ta koks iz domačega premoga, ga bo treba nakopati za vsako tono surovega železa 2,1 tone. Surovo železo pa še ni jeklo. Za nadaljnjo predelavo bomo potrebovali še mnogo premoga. Za tono jekla potrebujemo 2,2 tone železne rude in 3,6 tone premoga.

Zelo se motijo tisti, ki mislijo, da so številke v našem velikem računu vzete kar tako iz zraka. Toliko odstotkov več železne rude, premoga, surovega železa, jekla — to je zanje pesem brez melodije. Za nas je pa pesem prihodnosti. Vemo, da je v računu vse povezano med seboj, ter da ima sleherna številka svojo vrednost.

Včasih je bilo res tako, da ni bilo mogoče računati: kapitalisti so sklenili na primer — letos bomo izdelali toliko in toliko tisoč ton železa več, ker cene »rasejo«! Obeta se lep profit. Ni jim bilo mar, koliko jekla bodo potrebovale druge stroke, pa tudi sami tega niso mogli vedeti. Posamezne gospodarske panoge so se razvijale slepo in proizvajale, kakor je pač naneslo. Toda ne le panoge. Niti v eni sami tovarni niso mogli natančno izračunati za leto dni vnaprej, koliko bodo naredili. Zdelo se je, da nihče niti ne pomisli, kako tesno so povezane vse gospodarske panoge med seboj in da ni nobena industrijska stroka povsem neodvisna od drugih strok.

(Dalje)

MAKEDONIJA

PRVIKRAT SVOBODNA V GOSPODARSKEM IN KULTURNEM RAZVOJU

Ozemlje Makedonije, ki tvori danes VI. Federalno republiko v Jugoslaviji, je bilo pred narodnoosvobodilno vojno popolnoma pasivno, velikosrbska klika je to deželo le gospodarsko izkoriščala in narodnostno zatirala. Dasi so Makedonci samostojen narod na Balkanu, ga takrat vladajoči Srbi niso hoteli priznavati, kakor tudi niso hoteli priznati Makedonskega naroda bolgarski šovinisti.

Po zmagi narodov Jugoslavije pa je Makedonija, ki je prišla v sklop jugoslovanskih republik, dobila svojo republiko, popolnoma enakopravno z ostalimi edninami FLRJ.

To svojo enakopravnost si je priborila Makedonija sama, ko so 11. oktobra 1941. leta šli iz Prilepa in Kumanova v boj prvi partizanski odredi. Klic makedonskega pesnika K. Racina »Zbudite se«, klic mladega pesnika iz okolice Prespanskega jezera Mite Bogoevskega »Umrite, da boste živeli«, junaška smrt narodnega heroja Steve Naumova je oživila v Makedoncih narodno zavest, jih vodila v borbo za svobodo ter privedla do končne zmage.

V treh in pol letih FLR Makedonije se je ta dežela izredno razvila, se dvignila, gospodarsko in kulturno. Danes je Makedonija vključena v petletni gospodarski načrt in proizvodni kolektivni republiške industrije dosegajo od meseca do meseca boljše rezultate. Februarski načrt proizvodnje so v tem mesecu presegli za 8 odstotkov. V Makedoniji so najugodnejša tla za rast bombaža, zato je v petletki določeno, da se površina z bombažem posejana površina v primeri s predvojnimi časom za 410 odstotkov. Toda že tretje leto petletke je pokazalo tak napredek v gojenju bombažnih polj, da bo Makedonija pridelala dvakratno količino bombaža, kakor je predvideno v petletnem načrtu.

Industrija, ki je prej v Makedoniji sploh ni bilo — predvsem kemijska, lesna in usnjarska — raste, raste pa tudi življenje Makedoncev, ki se združujejo v zadruge. Taka vzorna zadruga je Lazaropolje v vasi, ki je bila v vojni popolnoma uničena. Osnovali so jo ljudje, ki niso imeli ničesar, razen nekaj blazin, iz katerih so pobrali volno in jih napolnili s slamo. Volno pa so prečistili, spredli in iz nje stkali prekrasno preprogo. Starešina vasi jo je nesel v Skopje naravnost k ministru: »Take preproge bi lahko delali Lazaropolci, pa nimamo volne.«

Pa so dobili ovce, več tisoč in danes imajo lastno proizvodnjo tkanin in pre-

prog, šolo, knjižnico, a letos bo stekla hidrocentrala.

Tako se dviga življenjska raven Makedoncev, odpravlja se nepismenost, ki je bila boleča rana balkanskih narodov, ustvarja se kultura Makedoncev, ki do narodno osvobodilne vojne skoro niso imeli svojega književnega jezika. Ena izmed redkih knjig, ki je izšla v makedonščini po »Ilindanskem ustanku«, in ki jo je napisal Krsto P. Misirkov, je bila zaplenjena, ker je govorila o makedonskem narodu in je bila zato nevarna velikobolgarskim šovinistom. Danes pa se makedonski jezik, makedonska kultura in

gospodarstvo v svobodni republiki svobodno razvijajo. Danes jugoslovanski narodi ne ovirajo Makedonije v njenem razvoju, nasprotno, podpirajo jo v njenem stremeljenju, da bi nadomestila vse, kar koli ji je velikosrbska in velikobolgarska šovinistična klika osporavala.

Na volitvah v vodstva osnovnih organizacij Ljudske fronte so Makedonci najbolje dokazali, kaj jim pomeni Ljudska fronta. Volitev se je udeležilo 97,13 odstotkov vseh frontovcev. V počastitev III. kongresa fronte pa so sprejeli posamezni kraji in okraj spet nove obveznosti: gradnjo kopališč, cest, opekarn, kombinat za konzerviranje sadja itd.

Tudi madžarska vas stopa v socializem

TAKO ŽIVE NARODNE MANJŠINE V JUGOSLAVIJI

Ob stari cesti, ki vodi iz Osijeka proti Budimpešti, leži ena najstarejših baranjskih vasi Log. V njem žive Madžari. Daleč naokrog vasi pa se raztezajo vzorno obdelana polja.

Jeseni 1944 so zadnjikrat na svojem umiku pregazile loška polja nemške kolone. Ko je v dalji odmevalo še topovsko

grmenje, so Ložani okrasili svojo vas z rdečo — belo — zelenimi in plavo — belo — rdečimi zastavami.

S tistim dnem se je začelo v vasi Log novo življenje. Ljudska oblast je razdelila zemljo najbogatejših 460-im siromašnim kmetom. Vaški ljudski odbor vodijo Madžari. V sedemletki uče madžarski uč-

Uspehi sovjetskih kolhozov v letu 1948

V preteklem mesecu so na vseh kolhozih Sovjetske zveze bile razne konference, kjer so proučevali uspehe lanskoletnega dela.

Rezultati so pokazali, da je pomenilo 1948 leto, boljše tretje leto Staljinove petletke, velik korak naprej v razvoju poljedelstva in živinoreje v Sovjetski zvezi.

Čeprav je nemška okupacija naredila marsikaterim kolhozom neprecenljivo škodo in jih veliko število razpustila, so bili v preteklih letih in posebno v zadnjem letu vsi kolhozi obnovljeni ter so dosegli predvojno proizvodnjo. Veliko število kolhozov je to raven celo prekoračilo.

Kolhozi kubanske oblasti so na primer pridelali na enem hektaru zemlje 21 pudov žita (1 pud je 11,38 kg) več kot v predvojnem 1940. letu in preko 120 pudov ozimne pšenice. Kolhozi so dosegli izredno dobre uspehe zaradi dobre organizacije dela. V vseh oddelkih kolhozov so bile med letom revidirane norme dela, stare so bile zamenjane z novimi, višjimi normami, kar je znatno povešalo proizvodnjo dela. Vzporedno s povečanjem

moči kubanskih kolhozov in materialne blaginje kolhozni kmetov so rastle tudi kulturne potrebe vasi. Samo v preteklem letu so v vaseh Kubana zgradili 79 kulturnih domov, čez 1000 kolhozni klubov, 220 knjižnic in preko 100 radijskih centrov. Kolhozi Kubana so tudi prvi v deželi uredili vprašanje in tudi načrt priprave za pomladansko setev in tudi uredili traktorje in druge priprave za setev.

Kolhozi pskovske oblasti so s svojim požrtvovalnim delom dokazali, kako hitro se obnavlja in razvija poljedelstvo. Med nemško okupacijo so bile vasi omejene oblasti spremenjene v pogorišča in plevel je zarasel na kolhozni njivi. Danes so kolhozi v tej oblasti ne samo obnovili svoje gospodarstvo in presegli prejšnje stanje, ampak so prekoračili tudi predvojno proizvodnjo. Lanskega leta se je število živine na kolhozih povečalo za 32,6 odstotkov, konjev 14 odstotkov, ovac in koz 37 odstotkov, prašičev za 43 odstotkov v primeri s predvojnimi leti.

Na kolhozih so lansko leto prekoračili tudi načrt izgraditve stanovanjskih hiš. Namesto 3500 predvidenih hiš jih je bilo

telji, a otroci se uče iz knjig, pisanih v madžarskem jeziku.

Med kmeti Loga ni nepismenih. Vsi mnogo čitajo. Da pa dobe vsi v redu časopise, skrbje pionirji: vsako jutro raznašajo v svojih šolskih torbah časopise po vasi in če treba tudi na polje.

V maju 1946 se je 10 siromašnih kmetov odločilo, da ustanove zadrugo. Nekateri so seveda z nezaupanjem gledali v to novo organizacijo na vasi, toda že čez nekoliko mesecev so zaprli vse privatne trgovine v Logu. Zadruga je prevzela vso oskrbo vasi kakor tudi odkup vseh kmečkih proizvodov. Že v začetku leta 1947 se je zadruga v Logu razvila v kmetijsko obdelovalno zadrugo, v katero so se včlanili vsi loški kmetje. Zadruga je imela v letu 1947 prometa za 5.790.000 dinarjev, a v preteklem letu preko 11 milijonov.

V Logu, na trgu pred cerkvijo je ostal še iz časov Horthyjeve okupacije glinasti kip vojaka v kmečkih opankah. Nasproti njemu bodo postavili letos Madžari velik zadrugni dom, ki bo krepak odgovor vsem glinastim kipom in potvornikom zgodovine.

V Logu imajo 40 radioaparatorov. Po delu poslušajo prenose iz Madžarske, madžarsko glasbo, vesti in predavanja. Poslušajo predvsem radio Budimpešta. Poslušajo o nesramne klevete, ki jih valovi prenašajo v svet: laži, ki žalijo narode, ki prebivajo v Jugoslaviji, torej prav tako tudi madžarsko narodno manjšino, ki si gradi danes svoj Log, kjer žive madžarski kmetje svobodno in enakopravno življenje, kjer se kulturno in gospodarsko razvijajo. Graditelji socialističnega Loga odločno odklanjajo vse laži, ki padajo na Jugoslavijo in njeno vodstvo. Ne bodo jih mogli zavesti s poti, na katero so krenili skupno z jugoslovanskimi narodi: s poti izgradnje socializma in svobode.

izgrajenih 5818 hiš. Na ta način so odpravili težke posledice vojne in sovražne zasedbe. Noben kolhoznik ne stanuje več v zemljenicah, ki so jih izkopali med sovražno zasedbo, ko so jim bile hiše uničene.

Navedli smo samo nekatere primere uspehov vzornih kolhozov v Sovjetski zvezi. Konference o doseženih letnih uspehih kažejo, da je večina kolhozov izpolnila svoj letni načrt proizvodnje. Uporabijo izkušnje lanskega leta in delajo nove načrte za leto 1949. Ti načrti se razločujejo od lanskoletnih. Predvidevajo v teh načrtih ne tako kakor do sedaj letne naloge za kolhoze v celoti, ampak naloge za vsako brigado, vsak oddetek in vsako farmo kolhoza. Novi način načrtovanja bo prav gotovo vzpodbudil kolhozničke na še večje socialistično tekmovanje in s tem na še večje uspehe v letu 1949.

in s sklonjeno glavo tiho odšel proti farozu.

Množica je odrevenela, niti glas se ni slišal. Soldat je končal. Z votlimi očmi je prodiral množico, potem pa je v vetru zavihral njegov osmojeni ogrtač, na katerem je lepela prst vseh vetrov in front — Rok je množici izginil izpred oči ...

Njegov ogenj pa je razkresal ljudi, da so vzplamteli:

»Prav ima!«

»Niti krajcarja več za morijo!«

Vsa razkačena je množica rasla, patrioti in doušniki so se potuhnil in skrivaj zbežali domov. Preiskava ni ničesar dognala — Repeževoga soldata pa ni nihče več videl in po dolini so šušljali, da je izginil v planine.

Čudne, nezasišane stvari so se godile, kot bi padale z neba ...

Nekega večera se je na močivskem pragu nenadoma pojavila črna prikazen Naraglavškega Anzuha. Na njem so visele raztrgane vojaške cape, na hrbtu mu je čepel ogromen nahrbtnik, čez ramo mu je visel karabiner. Kakor prikazen iz prvih strelskih črt. Dve leti ga že nihče ni videl, zakaj pa je bil nenadoma tu, zbežan, grozeč, kakor pošast z onega sveta.

»Vojne je konec! Hudič, zdaj jo bomo pa začeli doma ...« je zavpil v temačno vežo in stresel karabiner v suhi roki.

In že se je obrnil; ob podboju mu je še zarožljajal bajonet, nato ga je požrla noč.

Vojne je konec? ...

Mir? ...

Avstrijska armada baje beži.

Na Dunaju je baje izbruhnil štrajk. Čehi proglašajo svojo državo ...

Čudna negotovost je legla na Močivje, na Jazbino, na vso dolino. Prej vsa bučna,

odmevala od siren in kladiv, se je zdaj začela pogrezati v zagoneten mir ... Prej ni minil dan, da bi ne prihajali iz nje njeni prebivalci beračiti: raztrgani otroci, posušene matere, izpiti rudarji in kovači



Prežihov Voranc

z obupom, ognjem in srdom v očeh ... zdaj, poslednje dni, je tudi teh romarjev zmeraj manj.

Nekega dne, na vsem lepem, sta se močivska šolarja, brat Gustač in sestra Lizoga, vrnila iz šole:

»Šole ni, gospod nadučitelj je izginil ...«

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano P. tek, Velikovec. Glavni urednik: Franjo Ogrin, odg. vodni urednik: France Kosutnik, oba Celovec, Salmstraße. Uprava: Celovec, Völkhermarkter Straße 21. Dopolni naj se posiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postschleife 272. Tiska: »Kärntner Volksverlag G. m. b. H.« Celovec, 10. Octoberstraße 7



Vendar je nad vsem tem nerazpoloženjem, nad vso to puščobo vihralo nekaj vzdušnega, vznemirljivega; ta tihota je bila nasičena z nekam valujočim pričakovanjem, ki se je dotikalo slehernega bitja in ga vznemirjalo. Od te nezane tajne in težke sile je bilo vznemirjeno Močivje, vsa Jazbina, vsa mežiška dolina, vsa dežela ...

Že pred nekaj tedni so se začele po dolini širiti vesti o težkočah cesarske vojske na frontah, o mogoči zmagi antante, o miru. Ti tajni glasovi so uporno rasli, njim so se pridružile vesti o revoluciji ... o Jugoslaviji ... o Rusiji ... Dežela je tonila v težko negotovost, toda pod plastjo te negotovosti je drhtel vihar, oznanjevalec nečesa novega, lepega, velikega ... odrešilnega ...

Pred kratkim se je pri fari zgodilo nekaj nezasišane, nekaj takega, kar je vrglo vso dolino iz tihega, otoplega čakanja.

Duhovnik je v cerkvi zopet agitiral za podpisovanje novega, a zdaj čisto gotovo poslednjega vojnega posojila.

»Dajte še to poslednje cesarju, kar je cesarjeval ...«

Po maši so se zbrali redki farani pred cerkvijo; vojno posojilo in vse, kar je z njim v zvezi, se jim je že gabilo. Tudi največji patriotski priganjači si skoraj niso več upali agitirati za to reč. V cerkvi pa nihče ni smel ugovarjati ...

Ko se je cerkev izpraznila, je Repežev Rok, ki je bil zaradi rane doma na okrepanju, nenadoma stopil na pokopališki prag, suh in črnkast, z ožganim, vihrajočim ogrtačem, in se zadržal v osuplo množico:

»Dragi moji farani, poslušajte zdaj glas svojega soldata, ki že štiri leta preživlja kri po Galiciji, po Doberdobi in po Pljavi! Ne podpisujte več vojnega posojila! — Mi soldati vas za to prosimo! Dosti je vsega! Kdor da za vojno posojilo, ta podpira vojno, ta je za to, da se nadaljuje morija, lakota ... Ne poslušajte fajmoštra, ne ubogajte nikogar! Proč z vojnim posojilom! Živjo mir! ...«

Duhovnik, ki je prihajal iz žagrade, je slišal vsako besedo. Za hip se je ustavil in se obrnil proti soldatu v vihrajočem ogrtaču. Napravil je dva, tri korake, pa se je koj na to nenadoma ustavil, se obrnil